

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2926/2022
21.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Драгане Бољевић и Бранислава Босиљковића, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Слађана Стојиљковић, адвокат из ..., против туженог „Инфраструктура железнице Србије“ АД из Београда, чији је пуномоћник Светлана Стојковић Обрадовић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1599/22 од 13.04.2022. године, у седници већа одржаној 21.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1599/22 од 13.04.2022. године, као изузетно дозвољеној ревизији.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1599/22 од 13.04.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1791/2021 од 18.01.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да исплати тужиоцу за период од 01.04.2018. године до 24.05.2018. године на име накнаде трошкова за исхрану у току рада, износ од 10.611,83 динара, са затезном каматом од 20.12.2021. године до исплате, износ од 3.766,70 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.12.2021. године, на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора, износ од 5.801,74 динара, са затезном каматом од 20.12.2021. године до исплате, износ од 1.953,38 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.12.2021. године и захтев да се обавезе тужени да исплати тужиоцу на име трошкова парничног поступка износ од 52.112,00 динара, са затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да исплати туженом на име трошкова поступка износ од 33.339,24 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1791/2021 од 18.01.2022. године, ставом првим изреке, утврђено је да је повучена тужба у делу тужбеног захтева којим је предложено да суд обавезе туженог да исплати тужиоцу разлику на име накнаде

трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за март 2018. године. Ставом другим изреке, констатовано је да се делимично усваја тужбени захтев. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да исплати тужиоцу на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.04.2018. године до 24.05.2018. године, износ од 10.611,83 динара, са затезном каматом од 20.12.2021. године до исплате, износ од 3.766,70 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.12.2021. године. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тражено да се обавезе тужени да исплати тужиоцу на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 25.05.2018. године до 31.05.2018. године, износ од 1.411,96 динара, са затезном каматом од 20.12.2021. године до исплате и износ од 493,58 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.12.2021. године. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да исплати тужиоцу на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.04.2018. године до 24.05.2018. године, износ од 5.801,74 динара, са затезном каматом од 20.12.2021. године до исплате и износ од 1.953,38 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.12.2021. године. Ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тражено да се обавезе тужени да исплати тужиоцу на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 25.05.2018. године до 31.05.2018. године, износ од 453,26 динара, са затезном каматом од 20.12.2021. године до исплате и износ од 158,35 динара на име затезне камате обрачунате од доспелости до 19.12.2021. године. Ставом седмим изреке, обавезан је тужени да исплати тужиоцу на име трошкова парничног поступка износ од 52.112,00 динара, са затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1599/22 од 13.04.2022. године, одбијене су жалбе тужиоца и туженог и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1791/21 од 18.01.2022. године у усвајајућем и одбијајућем делу.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у делу којим је одбијена жалба туженог, тужени је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

Према оцени Врховног суда, у конкретном случају испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији туженог, ради уједначавања судске праксе у погледу примене Колективног уговора за акционарско друштво за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд („Службени гласник Железнице Србије“ број 25 од 24.05.2018. године), на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20, у даљем тексту: ЗПП), па је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код правног претходника туженог „Железнице Србије“ АД Београд, да би после статусних

промена код истог, издвајањем уз оснивање нових правних лица наставио рад код туженог на основу закљученог Анекса уговора о раду од 28.08.2015. године. У спорном периоду 01.04.2018. године до 24.05.2018. године, тужени је примењивао опште акте свог правног претходника „Железнице Србије“ АД Београд о то Колективни уговор „Железнице Србије“ из 2015. године, у којем је наведено да је у вредност једног радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора. У овом Колективном уговору није наведена вредност накнаде за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса сведена на један радни час, нити су они исказани у проценту. Тужени је донео нов Колективни уговор од 24.05.2018. године, који је ступио на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Железнице Србије“ осим одредаба које се односе на обрачун и исплату зарада и других примања запослених, по којем се исти примењује почев од исплате зараде за март 2018. године. У спорном периоду тужени је обрачунао и исплатио тужиоцу накнаду за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у складу са одредбама Колективног уговора туженог из 2018. године. Првостепени суд је на основу вештачења од стране вештака економско-финансијске струке утврдио висину разлике између исплаћених и тражених износа предметних накнада за спорни период од 01.04.2018. године, до 24.05.2018. године, спрам критеријума из Колективних уговора послодавца претходника из 1995. године и 2000. године, као и висини обрачунате затезне камате.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да се висина предметних накнада за спорни период не може утврдити применом одредби Колективног уговора из 2018. године, јер је Уставом Републике Србије у члану 197. између осталог забрањено повратно дејство општих аката, па не постоји могућност ретроактивне примене Колективног уговора туженог у периоду кад он није био донет, а то је спорни период.

Према оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право, због чега су преиначене другостепена и првостепена пресуда и одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца.

Одредбама члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора. Висина трошкова из става 1. тачка 5) овог члана мора бити изражена у новцу (став 2).

На основу одредбе члана 105. став 3. Закона о раду, под зарадом у смислу става 1. тог члана, сматрају се сва примања из радног односа, осим примања из члана 14, члана 42. став 3. тач. 4) и 5), члана 118. тач. 1) до 4), члана 119, члана 120. тачка 1) и члана 158. тог закона. Право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора предвиђено је у члану 118. став 1. тач. 5) и 6), па и примања по том основу спадају у зарату.

Колективни уговор за Акционарско друштво за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд од 24.05.2018. године, у одредби члана 94, прописује накнаду трошкова за исхрану у току рада, а у одредби

члана 95. накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Сагласно одредби члана 153, овај Колективни уговор је ступио на снагу наредног дана од дана објављивања у Службеном гласнику „Железнице Србије“, а његове одредбе које се односе на обрачун и исплату зарада, накнада зарада и других примања запослених, примењују се почев од зараде за март 2018. године.

У конкретном случају, тужиоцу је накнада за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.03.2018. до 24.05.2018. године исплаћена на основу Колективног уговора туженог од 24.05.2018. године, који је предвидео да се његове одредбе односе на обрачун и исплату зарада, накнада зарада и других примања запослених почев од зараде за март 2018. године. Пошто се под зарадом сматра накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да је тужени, као послодавац, испунио своју законску обавезу према тужиоцу, као запосленом, па тужилац неосновано тражи исплату разлике између тих износа и износа који би му припадали на основу претходног Колективног уговора који је био у примени код правног претходника туженог.

Врховни суд није прихватио становиште нижестепених судова да се висина накнаде која припада тужиоцу на име трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду није могла утврђивати применом Колективног уговора туженог од 24.05.2018. године, уз образложење да је у питању ретроактивна примена општег акта која је супротна изричитој забрани из члана 197. Устава Републике Србије. Наиме, у условима централизоване уставне контроле у нашој земљи редовни судови не располажу овлашћењем контроле уставности општих аката, јер је та контрола, сагласно одредбама члана 167. став 1. Устава, у искључивој надлежности Уставног суда. Редовни суд не може одбити да у парничном поступку примени неку одредбу општег правног акта који је на правној снази онда када сумња да је та одредба неуставна, већ у таквој ситуацији може покренути поступак оцене њене уставности пред Уставним судом. У радном спору, суд је овлашћен да не примени Колективни уговор само у случајевима прописаним одредбама чл. 8-10. Закона о раду, који у овој парници не постоје.

С обзиром на то да тужилац свој тужбени захтев није засновао на чињеници да је Уставни суд својом одлуком утврдио неуставност одредбе члана 153. Колективног уговора туженог од 24.05.2018. године, Врховни суд је применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку донео одлуку као у ставу другом изреке.

Тужени је успео у поступку по ревизији па му, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 163. став 2, члана 153. став 1. и члана 154. ЗПП, припадају трошкови целог поступка. Износ накнаде трошкова туженом Врховни суд је одмерио према опредељеном трошковнику и то: на име састава ревизије у износу од 18.000,00 динара, према Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 121/12 37/21) и на име судске таксе на жалбу у износу од 2.556,54 динара, судске таксе на ревизију у износу од 5.113,08 динара и пресуду по ревизији у износу од 7.669,62 динара, према Тарифном броју 1. став 1. тачка 2. из Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ бр. 28/94 ... 95/18) у укупном износу од 33.339,24 динара.

Из изнетих разлога, Врховни суд је на основу одредбе члана 404, 416. став 1. и 165. став 2. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић